

Rescaten de l'oblit Merletti, degà del fotoperiodisme

Un llibre recull 200 imatges inèdites de l'home que va fotografiar la Barcelona d'entreguerres i Alfons XIII, Macià i Companys en la intimitat

SÍLVIA MARIMON Barcelona | Actualitzada el 22/11/2014 00:00

Alexandre Merletti (Torí, Itàlia, 1860 - Barcelona, 1943) va ser un pioner. Dalt la seva moto, decidit, sortia a la Barcelona d'entreguerres a buscar la notícia. Era un home fet a ell mateix, resolutiu i amb empena. Abans de ser fotògraf va ser rellotger i, sovint, va fer servir els recursos que aquesta feina li havia donat per crear nous artefactes. No era gens discret: vestit de vint-i-un botó pujava a l'escala plegable que sempre duia amb ell i reclamava l'atenció del públic. "Es deia que cap fotògraf no disparava fins que no arribava Merletti", explica Daniel Venteo. L'historiador i museòleg acaba de publicar *La Barcelona d'entreguerres 1914-1936. Fotografies dels Merletti*, editat per Efadós, l'Institut d'Estudis Fotogràfics de Barcelona i l'Ajuntament de Barcelona.

L'obra recull més de 200 imatges dels fotògrafs italo-catalans Alexandre Merletti i el seu fill, Camil, la majoria inèdites. Amb les fotografies d'aquests reporters es pot resseguir bona part de la història de Barcelona: des de l'esclat de la Primera Guerra Mundial l'any 1914 fins al cop militar de Franco del juliol del 1936. Per les pàgines d'aquest llibre hi desfilen la dictadura de Primo de Rivera, l'Exposició Internacional del 1929, la proclamació de la Segona República i els Fets d'Octubre del 1934. És l'època daurada del fotoperiodisme en un temps convuls: "En poc més de vint anys hi ha tres canvis de règim polític", destaca Venteo.

Merletti va començar a fer-se famós quan va disparar la primera foto al judici al pedagog català Francesc Ferrer i Guàrdia celebrat a la presó Model -de fet, estava prohibit i cap fotògraf ho havia aconseguit-. Merletti va captar unes instantànies de la sala del judici del tribunal i de l'acusat. L'intrèpid fotògraf s'havia construït ell mateix una petita càmera que va amagar sota l'armilla i que disparava discretament des d'un dispositiu que tenia a la butxaca. "Les imatges es van publicar en diverses revistes gràfiques i diaris d'Espanya i de l'estranger, i van causar admiració pel seu enginy i atreviment", explica el fotògraf Pep Parer al pròleg de *La Barcelona d'entreguerres 1914-1936. Fotografies dels Merletti*. Ferrer i Guàrdia va ser afusellat el 1909.

Merletti provenia d'una família d'industrials tèxtils de Torí amb una bona posició econòmica. De jove va emigrar a l'Argentina, però el 1889 va abandonar el continent americà per anar a Barcelona. Segons Parer, Merletti va obrir un petit negoci de rellotger al carrer del Consolat, 3.

El primer fotògraf motoritzat

Aquell establiment no va tenir una vida gaire llarga, perquè uns lladres li van robar tot el material de la botiga i, en aquell moment, va decidir deixar la rellotgeria per treballar de fotògraf. Tenia 33 anys. Va ser el primer reporter gràfic que va utilitzar la moto per ser el primer a arribar als llocs. Aviat la moto es va convertir en tricicle motoritzat per poder portar el material i el seu ajudant, Manuel Mateo. Era un home amb enginy: també va ser el primer a utilitzar un gran angular, que li va permetre retratar la façana sencera del Palau de la Música.

"És el degà del fotoperiodisme -assegura Venteo-. Com a fotògraf de prestigi va aconseguir entrar a les cases dels personatges públics més importants de l'època. És qui retrata Alfons XIII en un dinar privat i Francesc Macià o Lluís Companys en la intimitat", diu. En una de les imatges es pot veure, per exemple, Alfons XIII i una part de la família reial espanyola amb el polític i industrial tèxtil Alfons Sala i Argemí en un dinar privat a Terrassa l'any 1919. Un any abans, el 15 de febrer del 1918, Sala havia impulsat la creació de la Unió Monàrquica Nacional.

Hi ha episodis que han marcat la història. Merletti fa un relat fotogràfic del retorn de Companys a Barcelona, l'1 de març del 1936, després de sortir del Puerto de Santa María, on havia estat empresonat setze mesos pels Fets d'Octubre.

Merletti va fotografiar grans personatges públics i els grans esdeveniments de l'època, des de manifestacions fins a combats de boxa històrics, passant per la repressió a la Rambla l'octubre del 1934. El fotoperiodista també documenta l'evolució urbana de la ciutat: l'aparició a finals dels 70 del segle XIX dels primers bars del Raval -una de les novetats és que la consumició es feia a peu dret-, els llibreters de vell al final de la Rambla, l'Eixample i l'Hospital de Sant Pau, construït per Lluís Domènech i Montaner.

La seva càmera també va captar algunes instantànies del carrer estant, com la Monyos al Portal de la Pau en direcció al Paral·lel en algun moment de principis de la dècada dels anys 30. Aquesta barcelonina del Raval, de nom Dolors Vega Massana, s'havia convertit en un personatge popular del centre de la ciutat per la seva extravagant indumentària.

Paral·lelisme amb l'actualitat

Venteo documenta tot el llibre amb fonts històriques i els articles de premsa de l'època. Els peus de foto són molt extensos, amb cites periodístiques, literàries i polítiques. "Algunes de les declaracions dels polítics d'entreguerres podrien fer-se ara. El paral·lelisme amb l'actualitat és extraordinari", assegura. Entre altres, Venteo cita per exemple el president de la Mancomunitat Josep Puig i Cadafalch: "L'Estat inverteix a Catalunya en els pressupostos de Foment i Cultura l'onze per cent de la tributació de la nostra terra al pressupost general. Què fóra de Catalunya si fos mestressa de la seva hisenda!"

Una altra cita, que podria ser de les últimes setmanes, la fa Francesc Macià, primer president de la Generalitat republicana: "Nosaltres no solament representem la intransigència en la lluita per la llibertat de Catalunya, sinó que representem l'amor i la germanor per a tots els homes que pateixen, i quan diem que volem la llibertat de Catalunya no volem dir solament la dels catalans, sinó també la d'aquells que sense ser fills de Catalunya han vingut a casa nostra i han donat el seu treball i el seu esforç i la seva vida per a la major riquesa de la nostra Pàtria".

Rescaten de l'oblit Merletti, degà del fotoperiodisme

El llibre és el primer monogràfic dedicat a Merletti. El 1980 el seu fons -format per més de sis mil cinc-cents negatius originals, la major part clixés de vidre- el va donar Neus Ruiz, la vídua de Camil Merletti, fill d'Alexandre Merletti, a l'Institut d'Estudis Fotogràfics. El fill va morir el 1976, quatre anys després d'haver-se jubilat com a fotògraf del *Correo Catalán*. Ara les fotos d'ell i del seu pare són accessibles per al gran públic amb el llibre de Daniel Venteo.

[\(l\)](#)

SEGUIU-NOS

[Actualitat \(/\)](#) [Opinió \(/firmes/\)](#) [Ara TV \(/ara_tv/\)](#)

[El Diari \(/premium/hemeroteca/\)](#)

[La Botiga \(http://botiga.ara.cat/?ref=home\)](http://botiga.ara.cat/?ref=home)

[Política \(/politica/\)](#) [Món \(/mon/\)](#) [Economia \(/economia/\)](#)

[Societat \(/societat/\)](#) [Cultura \(/cultura/\)](#) [Esports \(/esports/\)](#) [Mèdia \(/media/\)](#)

[Xarxes/Tech \(/xarxes/\)](#)

© ARA [Manifest fundacional \(/manifest_fundacional.html\)](#) [Qui som \(/qui_som.html\)](#) [Mapa web \(/mapa_web.html\)](#) [Publicitat \(/publicitat.html\)](#) [Avis legal \(/avis_legal.html\)](#) [Contacte \(/contacte.html\)](#)

 Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Subscriuiu-vos

Voleu rebre l'ARA a casa? Voleu tenir accés il·limitat a tots els continguts de l'edició digital? Consulteu la nostra [àrea de subscripcions](#).
<https://subscripcions.ara.cat/?dis=a>

Newsletter

Si voleu rebre les notícies per e-mail, apunteu-vos al servei de newsletters de l'Ara.cat. [Doneu-nos la vostra adreça i trieu els enviaments que preferiu.](#)
[\(/usuari/registre/dades_personals.html\)](#)

Disponible per a:

[\(/apps.html\)](#)